

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY VA O'RTA MAXSUS TA'LIM VAZIRLIGI
ANDIJON MASHINASOZLIK INSTITUTI
“MASHINASOZLIK” FAKULTETI
“YER USTI TRANSPORT TIZIMLARI” KAFEDRASI



OLIY TA'LIMNING

**“5521200- Transport vositalarini ishlatish va ta'mirlash”
yo'nalishi talabarlari uchun
amaliy mashg'ulotlari bo'yicha**

**“YAGONA TRANSPORT TIZIMI”
fanidan**

USLUBIY KO'RSATMA

Andijon - 2012yil

“TASDIQLAYMAN”

Andijon mashinasozlik instituti
O'quv-uslubiy kengashida ko'rib chiqilgan va ma'qullangan
Kengash raisi _____ Q.Ermatov
“ _____ ” _____ 2012y.

“MA'QULLANGAN”

„Mashinasozlik“ fakulteti
Kengashida muhokama qilingan va ma'qullangan
Kengash raisi _____ T.Almatayev
“ _____ ” _____ 2012y.

“TAVSIYA ETILGAN”

“Yer usti transport tizimlari” kafedrası
Majlisida muhokama qilingan va tavsiya etilgan
Kafedra mudiri _____ N.Ikromov
(kafedra majlisining _____-sonli bayonnomasi)
“ _____ ” _____ 2012y.

Taqrizchilar:

- | | |
|---|--------------|
| 1. “MJTXKUE” kafedrası mudiri, t.f.n. dotsent | P.Radjiboyev |
| 2. “YeUTT” kafedrası dotsenti t.f.n. | I.Nosirov |

Tuzuvchilar: katta o'qituvchi A.O.Bobotyev
assistant J.M. Usmonov

“Yagona transport tizimi” fani - And.M.I.,2012y

Ushbu uslubiy ko'rsatma 5521200-«Transport vositalarini ishlatish va ta'mirlash» bakalavr yo'nalishi talabalari uchun mo'ljallangan. U Davlat ta'lim standarti asosida tayyorlangan na'munaviy va ishchi dasturiga mos qilib tayyorlangan.

MUNDARIJA

Amaliy mashg'ulot №1. Yuk tashishda turli turdagi transport ishlatish xarajatlari sarfini aniqlash.....	4
Amaliy mashg'ulot №2. Xarakatdagi tarkib va doimiy tuzilmalarni kapital qo'yilmalarini aniqlash.....	5
Amaliy mashg'ulot №3. Keltirilgan xo'jalik harajatlari mezonini bo'yicha transport turini tanlash.....	6
Amaliy mashg'ulot №4. Barcha turdagi yo'l varaqalariga ishlov berish.....	10
Amaliy mashg'ulot №5. Nozimlik xisobini tuzish	17
Amaliy mashg'ulot №6. Xususiy avtomobillar xisobotini yurgizish.....	18
Foydalanilgan adabiyotlar.....	20

Amaliy mashg'ulot №1

Mavzu: Yuk tashishda turli turdagi transport ishlatish xarajatlari sarfini aniqlash.

Talaba ushbu ishni bajarish uchun, o'z varianti bo'yicha (1-jadval) xarakatdagi tarkib turi, yuklash va tushirish vaqti, o'zgaruvchan xarajatlar va yo'l tuzilish xarajatlari, xaydovchilar mehnatiga haq to'lashni o'rtacha narxlari (tegishli jadvaldan) va (1) formula orqali ishlatish xarajatlarini aniqlaydi.

$$E_z^A = ((C_1 + C_g) * l_{ij} / g_H * j * \beta) + K_3 * ((C_2 + C_3 * l_{ij}) + C_4 * t_C / g_H * j) \text{ So`m/t. (1)}$$

Bunda: C_1 va C_4 —o'zgaruvchan va o'zgarmas harajatlarni 1 km yurishga va 1 soat ishlashga mos bo'lgan xarajati (2-jadval).

C_g —yo'l harajati tashkil qiluvchilari ($C_g=3,3$ so`m).

l_{ij} —i va j maskanlar orasidagi tashish masofasi (1-jadval)

g_H —harakatdagi tarkibni nominal yuk ko'tarish qobiliyati (2-jadval).

j—yuk ko'tarishdan foydalanish koeffitsienti 1,0

β —yo'ldan foydalanish koeffitsienti ($\beta=0,5$)

K_3 —Qo'shimcha ish haqi to'lovi va haydovchilik sinfi uchun ustamalarni xisobga oluvchi koeffitsient ($K_3=1,35$)

C_2, C_3 —haydovchilarni mehnatiga haq to'lashni ishbayda 1 tonna va tonna kilometrda mos bo'lgan narxi (3-jadval)

t_C —bir qatnovga ketgan vaqt, soat.

Bir qatnovga ketgan vaqt, avtomobilni harakatda bo'lgan vaqti yig'indisiga, yuklab tushirishda bajartirish vaqtlari yig'indisini qo'shib aniqlanadi.

$$t_C = l_{ij} / V_T * \beta + t_{n-p} \text{ soat (2)}$$

Бунда: V_T —harakatdagi tarkibni o'rtacha texnik tezligi bo'lib shahardan tashqarida 37km/soat, shaharda—24 km/soat qabul qilinadi;

t_{n-p} —avtomobilni yuklab tushirishda bekor turish vaqti bo'lib, harakatdagi tarkib yuk ko'tarish qobiliyati va yuk turiga qarab aniqlanadi (4-jadval)

Shu turdagi avtomobillardan foydalanish orqali yukni jo'natish stantsiyasiga olib kelish va stantsiyadan belgilangan is'temolchilarga etkazishdagi ishlatish xarajati.

$E_{z(poz)}^A$ va $E_{z(viv)}$ lar yuqorida berilgan (1) formula bilan topiladi.

Magistral temir yo'lda yuk tashishdagi solishtirma ishlatish xarajatlari quyidagi formula orqali aniqlanadi.

$$E_z^j = E_{nk} + E_{gb} * l_{ij} + E_{pu} \text{ So`m/tonna (3)}$$

Bunda: E_{nk} —boshlang'ich va oxirgi operatsiyalarni xarajat yuklamasi. ($E_{nk}=15,73$ so`m/tonna).

E_{gb} —xarakat operatsiyalari xarajat yuklamasi ($E_{gb}=0,312$ so`m/tonna km).  $E_{pu}$ —doimiy tuzilmalarni ushlab turish xarajatlari yuklamasi.  $E_{pu}=(0,02 l_{ij}+3,6 \text{ so`m/tonna})$

(N.V.Pravdin i dr. «Vzaimodeystvie razlichnox vidov transporta» M.Transport 1989 g da berilgan).

Amaliy mashg'ulot №-2

Mavzu: Xarakatdagi tarkib va doimiy tuzilmalarni kapital qo'yilmalarini aniqlash.

Bu ishni bajarishda harakatdagi tarkib sotib olishga kapital qo'yilma sarflari bilan bir qatorda o'tkazib yuborishni rivojlantirishni bevosita xisobga olinishi kerak. Harakatdagi tarkibga kapital qo'yilma va doimiy tuzilishlar alohida aniqlanadi:

K_A -faqat avtomobil transportida tashishda.

K_{AI} -xarakatdagi tarkib kapital qo'yilmasi va jo'natish uchun stantsiyaga olib kelishdagi doimiy tuzilishi.

K_{AII} -Harakatdagi tarkib kapital qo'yilmasi va stantsiyadan belgilangan iste'molchilarga yuklarni tashishdagi doimiy tuzilish.

C_j^k -xarakatdagi tarkib kapital qo'yilmasi va yuklarni temir yo'l transportida yuk tashishdagi doimiy tuzilishlar.

Aviatransportdagi harakatdagi tarkibni doimiy tuzilishi kapital qo'yilmalari (1) formula bilan aniqlanadi.

$$K_A = ((S_A + S_P) * t_C * K_{p.u.} / 365 * g_H * j * \alpha b * T_H); \text{ So`m/tonna } (1)$$

Bunda: S_A ; S_P -avtomobil, pritsepni ulgurja narxi; So`m (5-jadval).

$K_{a.p.u.}$ -avtotransport korxona va avtomobil yo'llari doimiy tuzilishini avtosaroy qiymatiga nisbatini xisobga oluvchi koeffitsient ($K_{a.p.u.}=2,5$).

αb -avtomobillarni liniyaga chiqarish koeffitsienti ($\alpha b=0,6-0,65$)

T_H -harakatdagi tarkibni topshiriqda bo'lgan vaqti ($T_H=10-12$ soat).

Xarakatdagi tarkib va doimiy tuzilish solishtirma kapital qo'yilmasi (2) formula bilan xisoblanadi:

$$K_j = K_{H.K} + K_{gb} * I_{ij}^j + K_{p.u.} * I_{ij}^j \text{ So`m/tonna } (2)$$

Бунда: $K_{H.K}$ -бошлангич охирги операция капитал куйилма сарфига berilganlar ($K_{H.K}=131,3$ so`m/tonna)

K_{gb} -harakat operatsiyalari kapital qo'yilma harajatlari yuklamasi ($K_{gb}=0,873$ so`m/tonna)

$K_{p.u.}$ -doimiy tuzilishni ushlab turish kapital qo'yilma xarajatlari yuklamasi ($K_{p.u.}=0,25$ so`m/tonna km).

Amaliy mashg'ulot №-3

Mavzu: Keltirilgan xo'jalik harajatlari mezoni bo'yicha transport turini tanlash.

Ushbu ishni bajarishda, oxirgi maqsadga erishish uchun, boshlanishida to'g'ri aloqa vositasida va aralash yuk tashishdagi keltirilgan harajatlarni aniqlash kerak.

$$E_{pr}^A = E_Z^A + E_H * K_A; (1)$$

Bunda: E_Z^A - solishtirma ishlatish xarajatlari (1-laboratoriya ishidan)

E_H -kapital qo'yilmani me'yoriy samaradorlik koeffitsienti. $E_H=0.15$

K_A -xarakatdagi tarkib va doimiy tuzilishlarni solishtirma kapital xarajatlari so'm/tonna.
Jami tashish xajmi sarflari aniqlanadi.

$$\sum C = Q_{god} * E_{pr}^j / 1000; \text{ So'm } (2)$$

bunda: Q_{god} -yillik yuk tashish xajmi, tonna,

$$E_{pr}^j = E_Z^j + E_H * K_j (3)$$

Bunda: E_Z^j va K_j -1tonna yukli magistral temir yo'l transportida tashishga to'g'ri keladigan solishtirma ishlatish harajatlari va kapital qo'yilmasi (1-2-laboratoriya ishidan).

Shundan keyin temir yo'l transportidagi to'liq tashish xajmiga sarflarni aniqlash uchun, bevosita solishtirish yuk massasi qiymatini (4) formula bilan topamiz:

$$K_{grj} = S * l_{ij} / 24 * 365 * V_{cr} \text{ so'm/tonna } (4)$$

Bunda: K_{gr} -doimiy transport jarayonida bo'lgan yukni solishtirma qiymati, (So'm/tonna)

S -1tonna yuk baxosi, So'm (1-jadval)

L_{ij}^j -temir yo'lda tashish masofasi, km

V_{cr} -yuk etkazishni o'rtacha tezligi km/soat.

$$V_{cr} = l_{ij} / (t_p + t_{gb}^m + t_b + t_{per}); \text{ km/soat } (5)$$

Bunda: t_p -jo'natiladigan yukni avtotransport bilan stantsiyaga olib kelish vaqti ($t_p = L_{ij}^1 / V_T$) soat (6) $V_T=24$ km/soat qabul qilinadi.

t_{gb}^m -yukni magistral temir yo'lda kuzatib borish vaqti

($t_{gb}^m = l_{ij}^1 / V_{uchast}^*$ $V_{uchast}^* = 36-40$ km/soat).

t_b -belgilangan stantsiyadan yukni iste'molchiga tashib berish vaqti. (6 formula bilan)

t_{per} -yukni joydan-joyga ko'chirish vaqti ($t_{per}=0,5$ soat).

Aralash tashish turidagi umumiy keltirilgan harajatlari (A_1-M-A_2)

$$E_{pr}^{A1-M-A2} = E_{pr}^j + K_{grj} + E_{pr}^A (7)$$

To'liq tashish xajmi harajatlari quyidagi formula bilan aniqlanadi:

$$\sum C_J = Q_{god} * E_{pr}^{A1-M-A2} / 1000; \text{ So'm } (8)$$

Bunda: Q_{god} -yillik tashish xajmi, tonna (1-jadval). Yukni bir transport turidan boshqasiga borishni yillik iqtisodiy samarasi quyidagicha aniqlanadi.

$$DE = E_{pr}^A - E_{pr}^{A1-J-A2}; \text{ So`m (yoki aksincha) (9)}$$

Yukni tashishdagi harajatlar yig`indisi xisobidan so`ng, bevosita tashishni samarali variantini asoslash kerak.

Xulosa.

Laboratoriya ishi va nazorat ishi uchun berilganlar

1-jadval.

№	Jo`natiladigan maskan nomi	Belgilangan maskan nomi	Yuk nomi	Yuk narxi (Sum)	Tashish xajmi (kg/tonna)	Tashish masofasi			
						Yo`l-da	Temir yo`l-da	Temir yo`l-gacha	Temir Yul-dan iste'molchigacha
1	Qarshi	Termiz	Metal	60100	100	300	345	15	20
2	Toshkent	Guliston	Moy	4500	120	120	128	15	20
3	Toshkent	Bekobod	G'isht	2700	80	126	144	10	20
4	Samarqand	Toshkent	Metal	60100	200	300	345	15	20
5	Toshkent	Jizzax	Metal-lom	24000	100	170	192	15	20
6	Olmalik	Toshkent	Ruda	1740	120	53	55	10	15
7	Qo`qon	Andijon	Cho'yan	50000	100	70	78	15	10
8	Toshkent	Namangan	Don	40000	100	300	410	20	15
9	Toshkent	Chirchiq	Qum	2000	180	37	30	15	10
10	Toshkent	Angren	Shakar	150000	120	80	115	15	10
11	Toshkent	Piskent	G'isht	2700	100	65	72	20	10
12	Baxt	Toshkent	Shebyonka	3500	150	90	105	30	10
13	Farg`ona	Namangan	JB1	4500	100	85	100	15	10
14	Qarshi	Termiz	G'isht	2700	80	300	350	15	20
15	Guliston	Buxoro	Tuz	30000	90	680	720	20	15
16	Chinoz	Toshkent	Qym	2000	150	65	68	15	10
17	Qo`qon	Guliston	Yog'och	28000	120	420	450	20	15
18	Toshkent	Buxoro	Se-ment	4000	180	800	910	25	10
19	Toshkent	Begobod	Yog'och	28000	100	120	140	15	20
20	Toshkent	Yangiyo`l	JB1	4800	100	38	32	25	10

*Yuk narxi, jo'natish maskanidan to belgilangan masofagacha berilgan masofa shartni bo'lib, o'quv mashg'uloti uchun berilgan.

Avtomobil 1 kilometr probegi va 1 soat ishi uchun ketgan xarajatlar.

2-jadval

№	Avtomobil turi va markasi	Yuk kutarish qobiliyati	Xarajatlar (So'm)	
			O'zgaruvchi S1	O'zgarmas S4
Bortli yuk avtomobillari				
1.	Zil-130	5	10,5	40
2.	Kamaz 5320	8	16,2	65
3.	Maz-500A	8	10,1	45
4.	KrAZ 257	12	14,3	55
Samosvallar				
5.	KrAZ 256	12	14,6	36,5
6.	Kamaz 5511	10	15,7	33,5
7.	Maz 5549	8	12,3	32
8.	ZIL-MMZ-555	4,5	7	18
Avtomobil va tarkibida shatagi bilan avtopoezdlar				
9.	ZIL-130 s GKB 617	10	14,8	45
10.	Kamaz 5320 s GKB 3350	16	23,5	60
11.	Maz 500 A s MMZ 636	16,5	14,8	50
Yarim shatakli tyagach sedlali avtomobillar				
12.	ZIL-130 B Q ODAZ 885	7,5	14,1	45
13.	Kamaz 5410 Q ODAZ 9370	14	22,1	65
14.	MAZ 504QMAZ 5245	14	23,2	60
15.	MAZ 5549	8	12,3	32
16.	ZIL-130	5	10,5	40
17.	Kamaz 5320	8	16,2	65

Haydovchilarni ishbay mehnatiga xaq to'lash narxlari.

3-jadval.

Avtomobilni yuk ko'tarish qobiliyati (tonna)	Ishbay narxlar (So'm)	
	1 tonnaga (S2)	1 tonna km-ga (S3)
5	5,61	0,98
6	5,58	0,9
7	5,16	0,77
8	5,12	0,7
10	5,10	0,57
11	5	0,57
12	4,48	0,52
14	4,02	0,45
15	3,75	0,43

*«Spravochnie i normativnie materialy» Tashkent TADI 1978 g. dan olindi.

Ishlab chiqarish uslubi va harakat tarkibini yuk ko'tarish qobiliyatini hisobga olgan holdagi yuklash-tushirish ishini bajarish me'yoriy vaqtlari

4-jadval

Avtomobil (avtopoezd)ni yuk koʻtarish qobiliyati	Mexanizatsiyalashgan uslubda yuklash va tushirishni asosiy me'yorlari		Mexanizatsiyalashgan uslubda yuklash tushirishga qoʻshimcha vaqt
	Солинган юклар ёпишкок ва ярим ёпишкок	Бошка юклар, курилиш питвозлари кушилган холда	
Yuklash maskanlari			
1,5 tonnagacha	4	9	10
1,5 tonnadan yuqori 2,5 tonnagacha	5	10	10
2,5 tonnadan yuqori 4,0 tonnagacha	6	12	12
4,0 tonnadan yuqori 7,0 tonnagacha	7	15	14
7,0 tonnadan yukori 10 tonnagacha	8	20	17
10 tonnadan yuqori 15,0 tonnagacha	10	25	20
15 tonnadan yuqori	15	30	22
Tushirish maskanida (oʻzi agʻdarardan tashqari)			
1,5 tonnagacha	4	9	4
1,5 tonnadan yuqori 2,5 tonnagacha	5	10	5
2,5 tonnadan yuqori 4 tonnagacha	6	12	6
4 tonnadan yuqori 7 tonnagacha	7	15	7
7 tonnadan yuqori 10 tonnagacha	8	20	8
10 tonnadan yuqori 15 tonnagacha	10	25	9
15 tonnadan yuqori	15	30	10
Tushirish maskanlarida (oʻzi agʻdarar uchun)			
6 tonnagacha	4	6	-
6 tonnadan yuqori 10 tonnagacha	6	8	-
10 tonnadan yuqori	8	10	-

Avtomobil transportidagi harakatdagi tarkibni ulgurja narxi.

5-jadval.

№	Harakatdagi tarkib turi	Yuk ko'tarish qobiliyati (tonna)	Ulgurja narxi (So'm)
Bortli avtomobillar			
1	ZIL-130	5	960000
2	ZIL-133 G-2	10	2889000
3	Maz-500	8	1815000
4	KrAZ-257	12	2967000
5	Kamaz-5320	8	4620000
O'zi ag'darar avtomobillar			

6	ZIL-MMZ-555	4,5	1209000
7	Kamaz-5511	10	4689000
8	Maz-503	8	2091000
9	KrAZ-256	12	2666400
Tyagach avtomobilar			
10	Maz-504QMAZ-5245	14	1890000+600000
11	Kamaz-5410QODAZ-9370	14	2844400+1425000
12	ZIL-130 V1QODAZ-885	7,5	960000+435000
Shataklar va yarim shataklar			
13	Maz-5245	13,5	600000
14	IAPZ-754 V	4	706000
15	GKB-817	5,5	627000
16	ODAZ-885	7,5	435000
17	Maz-8326	8	855000
18	Maz-5245	7	597000
19	ODAZ-9370	14	1325000
20	GKB-8350	8	738000
21	MMZ-886	8	750000

Amally mashg'ulot № 4

Mavzu: Barcha turdagi yo'l varaqalariga ishlov berish.

Ishni maqsadi: Barcha turdagi tashish jarayonini tashkil qilishni asosiy xujjati bo'lgan yo'l varaqalariga ishlov berish va har bir grafani talabalarga o'rgatishdan iborat. Xar birtalaba barcha turdagi yo'l varaqalariga ishlov berishni o'rganadi.

1.Yo'lovchi tashish, ishbay va soatbay turlariga bo'linadi.

Xudud bo'yicha, shaharda, shaharoldida, shaharlararo tashish turlariga bo'linadi.

Shaharda:

1)Avtobus bilan tashish terma va tez yurar turlarga bo'linadi.

2)Yo'nalishdagi taksi bilan tashish.

3)Engil taksi bilan tashish.

Shahar oldida:

1)Avtobus bilan tashish yumshoq o'rindiqli va qattiq o'rindiqli tashishga bo'linadi.

2)Tezyurar va terma xarakterda faoliyat ko'rsatadi.

3)Yo'nalishdagi taksi bilan tashish. Engil taksi bilan 150 km gacha ruhsat etiladi.

Shaharlararoda:

1)Avtobus bilan tashish yumshoq va qattiq o'rindiqli turlarga bo'linadi:

2)Engil taksi bilan 150 km dan yuqorisiga maxsus ruhsat bilan jo'natiladi:

Talaba, yo'l varaqasi nusxalarini daftarga ko'chirib, ko'rsatkichlar to'ldirib amaliyot o'qituvchisiga topshiradi.

2.Yuk tashish ishbay va soatbay turda amalga oshiriladi.

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
ANDIJON SHAHAR ENGIL TAKSILAR SAROIYI AKTSIYONERLIK JAMIYATI
YO'L VARAQASI №

Reja topshirig'i							Avtomobil № va garaj №		Haydovchining ismi- sharifi, haydovchi guvohnomasi va tabel nomeri,	
Jadval		Yo'nalish ish vaqti		Tushumlar yig'indisi		Pulli yurishga o'rnatilgan ko'rsatkich				
chiqish	qaytish	Bir kunda	Bir oyda	Bir kunda	Bir oyda					
Oy va kun	Avtomobillarning yo'lovchilar to'planadigan joylarda navbatchiligi						Avtommobil, taksometr plombalar soz Avtomobil qarov xizmatidan o'tgan		Avtommobil, taksometr va plombalar soz. Taksometr asboblari nosozligi aniqlanganda darhol saroyga qaytish majburiyatini olaman	
	Belgilar						Chiqishga ruhsat beraman	Avtomobilni safga qabul qildim, taksometr korsatkichini tekshirdim	Avtomobilni qabul qildim	Avtomobilni safga topshirdim
	Jo'natishlar haqida		Kelishishlar haqida		Ketishlar haqida		Boshliq yoki mexanik imzosi		Haydovchining imzosi	
1										
2										
3										

haydovchining ismi sharifi

Shifokor belgisi	Oyning kuni	Amaldagi vaqti			Mashina ish kuni	Spidometr ko'rsatkichi	Taksometr ko'rsatkichi				Jami tu shum so'm va tiyin hiso bida	Bir kunlikda ish soat					Gaz – benzin (litr)							KE	Yonilg'i berilsin nozim imzosi	Haydovchining ishga kelish vaqti
		Chiq ish da	Qayt Ish da				Umu miy	pulli	kassa	o'tka zish		topshirildi	Smenada ishlash tungi	Bayram berildi	Kuzovchi	Chiqishda	Mexanik	Bakda	Mexanik	Tallon	imzo					
	1			Qayt ishda																						
				Chiq ishda																						
				Natija																						
	2			Qayt ishda																						
				Chiq Ishda																						
				Natija																						
	3			Qayt Ishda																						
				Chiq Ishda																						
				Natija																						

Xujjat shifi		Xujjat № satr		KE		Yo'l varaqasi nomeri №		S L		Avtosafni nomeri		Brigade №			Tabei №		Haydovchi klassi		Garaj №		Mashinani turi		oy		Yo'lga chiqish turi		
Oyning kuni	Amaldagi vaqt			Mashina ish kuni	Spidometr	Takso'metr ko'rsatkichi			Jami tushum so'm va tiyinda	Bir kunlikda ish soat				Gaz – benzin (litrl)										KE	Yonilg'i berilsin nozim imzosi	Haydovchining ishga boshlagan vaqt	Shifokor belgisi
	Chiq ishda	Qayt ishda				Yo'l yurildi		kassa		O'tka zish	topshiriqda	Smenada bo'sh	tungi	Bayram	berildi	Kuzovchi	Chiqishda bori	Mexanik imzosi	Bakda	Mexanik imzosi	Tallon davtdi	imzo					
						umumiy	pulli																				
			Qayt Ishda																								
			Chiq Ishda																								
			Natija																								
			Qayt Ishda																								
			Chiq Ishda																								
			Natija																								
			Qayt Ishda																								
			Chiq Ishda																								
			Natija																								

Shahardan tashqariga chiqish yozuvi										
Yozilgan vaqti	Kim ruhsat berdi	Qayerda n	Qayerga	Bir tomonga	Spidometr	Taksometr		Nazorat	O'tkazish (soni)	Atomobilning texik holati haqida navbatdagi mexanik imzosi
						Umuman yurilgani	Pulli yurilgan yo'l			

Avtomobil yo'lida kirib chiqqani, ta'mirlash va saroyga qaytishi haqidagi belgilar.						
Kech chiqish sabablari						
	Saroydan chiqish vaqti yoki ta'mirlash boshlanishi, jadval bo'yicha chiqish	Saroyga kirish vaqti yoki ta'mirlashning tugashi, amalda chiqqan vaqt	Kech chiqish sababi va ta'mirlangan uzal yoki agregatlarning nomi	Shifr	Ishlab chiqarish nazoratchilari, avtosaf mexanigi, avtosaf boshlig'i imzosi	Navbatchi nazoratchi mexanik imzosi

Reja bo'yicha texnik xizmat ko'rsatish				Taksometrni almashtirish	
Shifr	Ishlarning nomi	Imzo			

Yo'l varaqasini o'chirish-yozish qat'iyan ta'qiqlanadi

“_____” _____ 20__yil ish tartibi _____ _____ kod Saf _____ brigada _____ gar № _____ tab № _____ gar № _____ gar № _____ gar № _____ gar №	Avtomobil va haydovchining ishi								
	Operatsiya	Jadv.buy.vaqt		Buyurt.borish va hay. masof. km	Spidom.kurs at	Amaldagi kun. soat.daqiqa			
		soat	daqiqa						
		2	3	4	5	6			
	Yonilg'i sarfi								
	Yonilg'i turi	Kod tug'ri	Berildi	Qoldiq			O'lch.koef	sh vaqti, soat	
				Chiqishd a	Qaytishda			Max.jix	svi
	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Imzolar	Quyuvch i	Mexani k	Mexanik	Quyuvchi	Nazoratci				
	Yonil.beril.								
	Salon.ser.va raqam								

HAYDOVCHIGA TOPSHIRIQ						
Kelish vaqti,soat, daqiq	Yuk qayerdan olinadi	Yuk qayerga etkaziladi	Yukning nomi	Yukli ketpov soni	Masofa, km	Tonna tashish
17	18	19	20	21	22	23

TOPSHIRIQNING IZCHIL BAJARILISHI			
Xujjatning raqami	Qolgan vaqt soat, daqiqa	Yuk jonatuvchining imzosi, va muhri	
	26	27	28

Ishda turib qolishi				TAKSIROVKA
Kod	Kun vaqt		Ma'sul shaxs	
	Boshlanishi	Tugashi		
30	31	32	33	

- 1) Shahar va shaharoldi yo'nalishda ishlovchi avtomobillar
- 2) Joyida ishlovchi avtomobillarga bo'linadi (tog', kon ishlarida ishlovchi)

Amaliy mashg'ulot №5

Mavzu: Nozimlik xisobini tuzish

Ishning maqsadi: Nozimlik xizmatida amalga oshiriladigan ko'rsatkichlar: yo'lovchi va yo'lovchi aylanishini avtoinonil transporti, elektrotransport bilan shahar, shaharoldi, shaharlararo yo'nalishlarda va soatbay tashishlarda, jamoat transporti bilan tashishlardagi ish holatlarini o'rganishdan iborat. Bu ko'rsatkichlar O'zbekiston Adliya vazirligida 10 avgust 2002 yildan №1164 bilan ro'yhatga olingan. "Uzdaryo avtotrans" agentligining 24 iyul 2002 yildagi 974- sonli buyrug'i bilan yulovchilar, yo'lovchilarni ish ko'rsatkichlarini hisoblash bo'yicha yuriqnoma tasdiqlangan.

Tashilgan yo'lovchilar sonini aniqlash.

1. Shahar yo'nalishlarida tashilgan yo'lovchi soni: avtobus. Yo'nalishdagi taksi, tramvay va troleybuslarda bir marta yurishga sotilgan bilet bilan yoki sotilgan biletlar (chiptalar) ga teng yo'lovchilar sonini olinadi. Daromadni tasdiqlangan chegaraviy tarifga bo'lib, jami yo'lovchilar soni topiladi.

2. Oylik pattalar va bepul yurish xuquqini beruvchi guvohnomalar orqali tashilgan yo'lovchi soni quyidagi tartibda aniqlanadi:

a) Avtobuslarda yurish uchun korhona va alohida fuqorolarga sotilgan belgilangan tartibdagi oylik pattalar va bepul yurish huquqini beruvchi guvohnamalar sonini oylik yurishlar soniga ko'paytirib, oydagi yurilgan yo'lovchilar soni topiladi. Shahar va shaharoldi yo'nalishlarda bepul yurish huquqiga ega bo'lganlarni faqat bitta yo'nalish bo'yicha hisobga olinadi holos.

b) Bepul yuruvchilar soni bepul yurish huquqini beruvchi vazirlik (idora)lar bergan ma'lumlotnomaga asosanib bepul yurishdagi tashilgan yo'lovchilar soni topiladi.

v) oylik pattalar orqali topilgan yo'lovchilar soni avtokorhonalar, uyushmalar katta sotuvchilar tomonidan sotilgan oylik pattalar soni haqidagi ma'lumotlarga asosanib topiladi.

3. Sotbay avtobuslardagi yo'lovchi tashish avtobus bilan yurilgan umumiy probegni avtobu o'rindig'i soniga va avtobus yo'lidan foydalanish koeffitsenti va avtobus yo'lovchi o'rindig'idan foydalanish, koeffitsentlariga ko'paytirib topiladi. Ikkala koeffitsent yig'indisi 0,65 ga teng.

Avtotransport, elektrotransport bilan shahar, shaharoldi, shaharlararo va xalqaro yo'nalishlarda va soatbay tashishlarda va yo'lovchilarni aniqlash yo'riqnomasiga ilova.

Turli toifadagi yo'lovchilar oylik pattalari va bepul yurish huquqini beruvchi guvohnamalar orqali xisoblanadigan yo'lovchilar yurish soni.

№	Oylik pata turi va bepul yurish toifasidagi yo'lovchilar	Oydagi yurishlar soni
1	Alohida fuqarolar tomonidan sotib olingan oylik pattalar bo'yicha	
2	Pul o'tkazish yo'li bilan sotib olingan oylik pattalar bo'yicha	
3	Ikki transport turi bo'yicha (har bir tur uchun) yurish uchun to'lovni sotilgan oylik pattalar bo'yicha	
4	Ishchi transport turi bo'yicha (har bir tur uchun) pul o'tkazish orqali sotilishi oylik pattalar bo'yicha	
5	Uch transport turi (har bir tur uchun) to'lovchi oylik pattalar bo'yicha	
6	Uch transport turi uchun (har bir tur uchun) pul o'tkazish yo'li bilan sotilgan oylik pattalar bo'yicha	
7	Turt turdagi transport uchun (har bir tur uchun) to'lovchi oylik pattalar bo'yicha	
8	Turt turdagi transport uchun (har bir tur uchun) pul o'tkazish yo'li bilan sotilgan oylik pattalar bo'yicha	
9	O'quvchilar, talabalarni oylik pattalar bo'yicha	
9.1	O'quvchilar, talabalar (oylik to'lovchi pattalar) ikki turdagi transport uchun (har bir turga) to'lovchi pattalar bo'yicha	
9.2	O'quvchilar, talabalar (oylik to'lovchi pattalar) uch turdagi transport uchun (har bir turga) pul o'tkazish yo'li bilan xisoblangan pattalar	
9.3	O'quvchilar, talabalar (oylik to'lovchi pattalar) turt turdagi transport uchun (har bir turga) to'lovchi pattalar bo'yicha	
10	Shahar transportida bepul yuruvchilarni tartibga ; solish bo'yicha yagona guvohnomalar bo'yicha	

Amaliy mashg'ulot №6

Mavzu: Xususiy avtomobillar xisobotini yurgizish.

Xususiy avtotransport egalarini tadbirkor tashuvchi bo'lishi uchun kerak bo'ladigan hujjatlar:

- 1.Yakka tartibdagi tadbirkorning davlat ro'yhatidan o'tkazilganligi to'g'risidagi guvohnoma (shahar, tuman hokimliklarning bo'limi tomonidan beriladi).
- 2.Faoliyat turiga, tashishga litsenziya (maxsus ruhsatnoma) bo'lishi.
- 3.Soliq to'lovchi sifatida soliq inspeksiyasidan ro'yhatdan o'tish, ya'ni patenti bo'lishi.
- 4.Tashish bilan shug'ullanayotgan uyushmalarga a'zo bo'lib yo'l varaqasi olishi, tibbiy va mexanik nazoratdan o'tishi, yo'nalishi shemasi olishi, tender g'olibi guvohnomasini olishi talab qilinadi.

5.Yuqoridagi hujjatlarga asosan viloyat YHH boshqarmasi bo'limidan va agentlikdan (viloyat bo'limidan) ruhsatnoma olinadi, so'ngra yo'nalishlarda yurishga ruhsat beriladi.

Avtotransport vositalarida tashishni mulk egasi yoki ijaraga berish bilan amalga oshirish mumkin. Avtotransport egasini ya'ni mulk egasini avtotransportini ijaraga berib foydalanish tartibi O'zbekiston Respublikasining 1997 yil 1-martda qabul qilingan "Fuqarolik kodeksi"ni 34-bobida ko'rsatib o'tilgan.

Tashishni tashkil qilish:

Uyushma tenderda qatnashganda viloyat tender komissiyasi tomonidan ko'rilgan talablar asosida tayyorlangan hujjatlar bo'yicha amalga oshiriladi:

-yo'nalish sxemasi;

-tarifikatsiya;

-yo'nalish jadvali.

Viloyat tender komissiyasi tomonidan, tenderda qatnashib g'olib bo'lgan uyushmaga yo'nalishlarda ishlash huquqini beruvchi tender g'olibi guvohnomasi beriladi.

Avtomobildan foydalanish hamda harakatlar mulk egasi va ijaraga oluvchi o'rtasida shartnomalarga asosan amalga oshiriladi.

Xulosa:

Foydalanilgan adabiyotlar.

- 1.B.A.Xujaev. Avtomobilnoe perevozki.T.,”O’qituvchi”, 1991 yil
- 2.B.A.Xujaev. Avtomobil transport iqtisodiyoti. T., “O’qituvchi” 1992 yil
- 3.K.Uldjabaev, M.Babajanov, S.Petrova. Reforma na transporte i v svyaze T: “Uzbekistan” 1993 g. 148 st.
- 4.G.M.Qosimov, F.S. G’anixadjaev, Sh.Ochildiev. «Ekonomika Uzbekistana na savremennom etape” T: 1992 g.
- 5.K.N.Dustmuxammedov. “Teoriya optimalnogo funktsionirovanie ekonomiki i organizatsiya avtotransporta” “Fan” T: 1992 g.
- 6.B.A.Xodjaev. “Avtomobillarda yuk va pasajirlar tashish asoslari” T. “O'zbekiston” 2002, 250 bet.
- 7.Kosimov G.M. Uldjabaev K.U. Ochildiev Sh. Axmedov K.X. “Metodika izuchentiya rinochnoy ekonomiki transporta” Termes 1991 g.
- 8.I.Aksenov «Edinaya transportnaya sistema» M. Transport 1991 gg.
- 9.Shafirkin «Edinaya transportnaya sistema i vzaimodeystvie razlichno`x vidov transporta» M. Vo`sshaya shkola 1983 gg.
- 10.N.Pravdin «Vzaimodeystviya razlichno`x vidov transporta» M.Transport 1983 gg.
- 11.B.Xujaev «Yagona transport sistemasi» T.Ukituvchi 1994 y.
- 12.N.Gromov «Edinaya transportnaya sistema» 1987 gg.
- 13.www.automobilemag.com
- 14.www.aouto.com
- 15.www.motortrend.com
- 16.www.autobild.de
- 17.[www. automechanic.ru](http://www.automechanic.ru)
- 18.[www, aoutone ws. ru](http://www.aoutone.ws.ru)
- 19.www.motor.ru